

FRI-ONLINE-2-SITST-05

INFLUENCE OF CERTAIN PARAMETERS OF THE SOCIAL STATUS OF THE POPULATION ON THE SAFETY OF ROAD TRAFFIC¹

Vladimir Madjarski – Phd student

Department of Combustion Engines, Automobile Engineering and Transport,
Technical University of Sofia, Bulgaria
Tel.: +359 (2) 965-2308
E-mail: v.madjarski@tu-sofia.bg

Assoc. Prof. Durhan Saliev, Phd

Department of Combustion Engines, Automobile Engineering and Transport,
Technical University of Sofia, Bulgaria
Tel.: +359 (2) 965-2308
E-mail: durhan_saliev@tu-sofia.bg

***Abstract:** In recent years, the Republic of Bulgaria ranks last in the EU in terms of the relative number of deaths per 1 million people. The application of this indicator shows significant differences by districts of the country and in some of them the value significantly exceeds the national average. The main cause of serious accidents with fatalities and injuries is the driver's violations. These actions of drivers can be due to various factors. The report assesses the impact of some parameters determining the socio-economic status of the people on road safety by district. The relationship between the relative indicators of employment and unemployment, education, average annual salary, etc. is shown and deaths in road accidents in districts equated to 100 000 people. The obtained results can be used in making a decision to improve the socio-economic status of the population.*

***Key words:** traffic safety, traffic accidents, social status.*

ВЪВЕДЕНИЕ

В последните години България е на последните места в ЕС по относителния показател брой загинали на 1 милион жители при пътнотранспортни произшествия (European Transport Safety Council) . Прилагането на този показател по области на страната показва значителни разлики като в някои от тях, стойността значително превишава средната за страната. През 2018 г. над 96 % от тежките пътнотранспортни произшествия (ПТП) със загинали и ранени са поради нарушение на водача и са настъпили по причина „скорост“, „отнемане на предимство“, „неправилни маневри“ и др. (State Agency for Road Safety. Тези действия на водачите могат да се дължат на манталитета (Madjarski V.), но могат да се дължат и на социалния статус на населението в съответната област. Цел на работата е да се оцени влиянието на някой параметри определящи социално икономическия статус на населението върху безопасността на движение по пътищата по области.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Съгласно съществуващата класификация, социалния статус на отделното лице се определя от две групи – социално-икономически и властов (институционален и политически) статус (Mirchev M.). Отношение към нарушенията на водачите предизвикали ПТП имат параметрите от първата група: трудова заетост и безработица, образованието, дохода, заплатата и др.

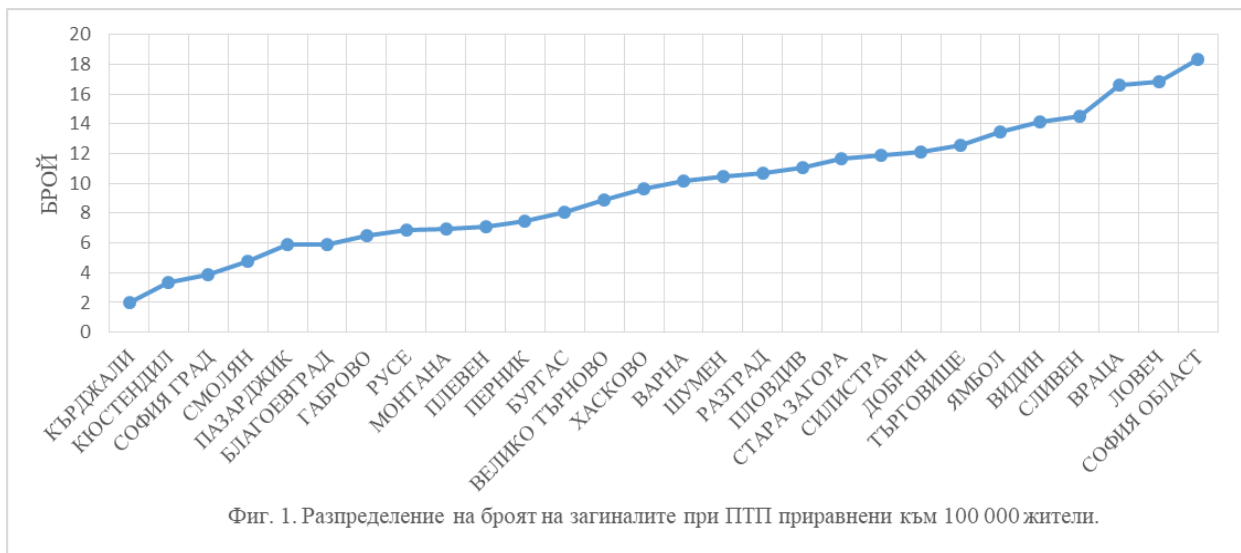
---

¹ Докладът е представен на заседание на 13 ноември 2020 с оригинално заглавие на български език: ВЛИЯНИЕ НА НЯКОЙ ПАРАМЕТРИ НА СОЦИАЛНИЯ СТАТУС НА НАСЕЛЕНИЕТО ВЪРХУ БЕЗОПАСНОСТТА НА ПЪТНОТО ДВИЖЕНИЕ

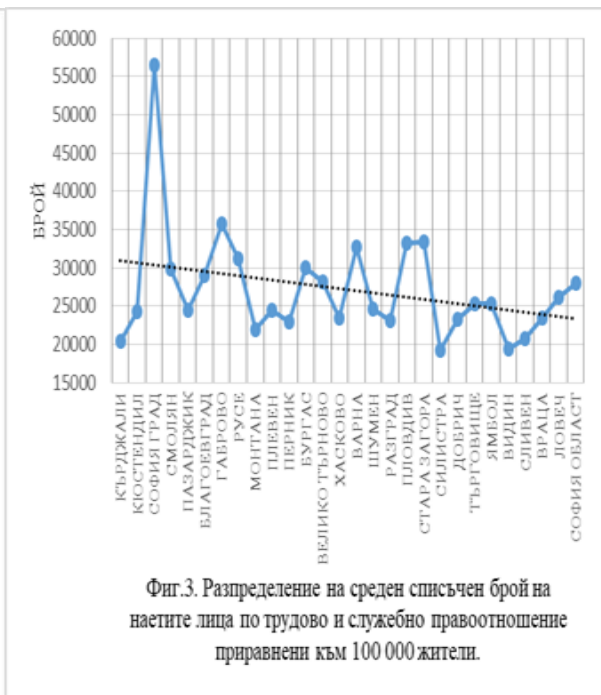
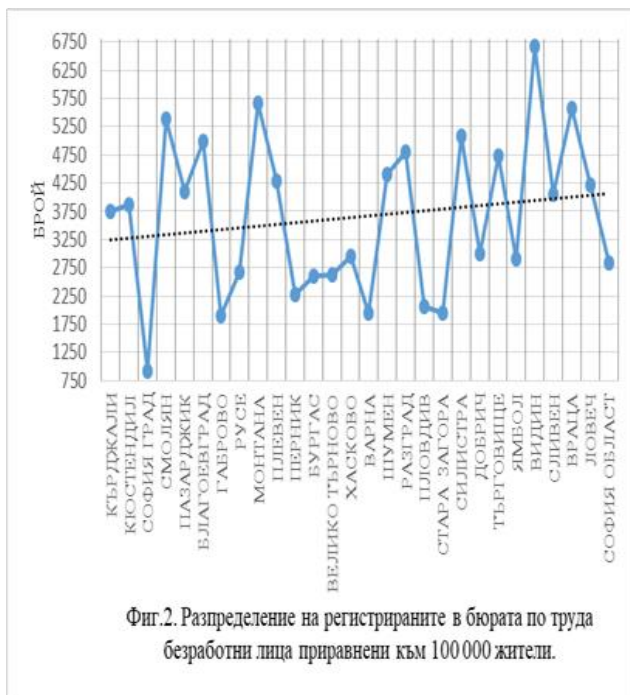
В Таблица 1 са показани броят на населението, броят и приравненият към 100 000 жители брой на безработни лица и наети на трудови договори, разпределението по образование и средната годишна работна заплата, както и броят на загиналите при ПТП за 2018 г. (National statistical institute) (Ministry of interior). Подреждането на областите е според нарастване на приравненият брой на загиналите при ПТП към 100 000 жители, което е показано на Фиг.1.

Таблица 1. Избрани параметри определящи статуса на населението.

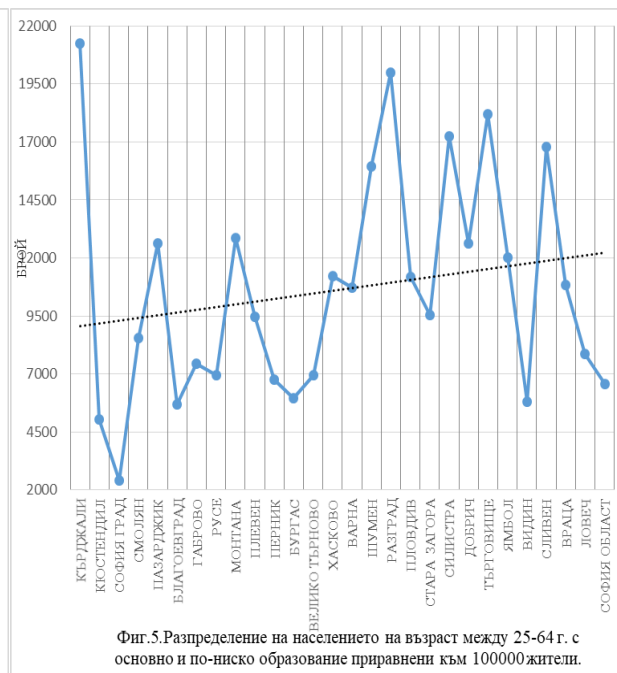
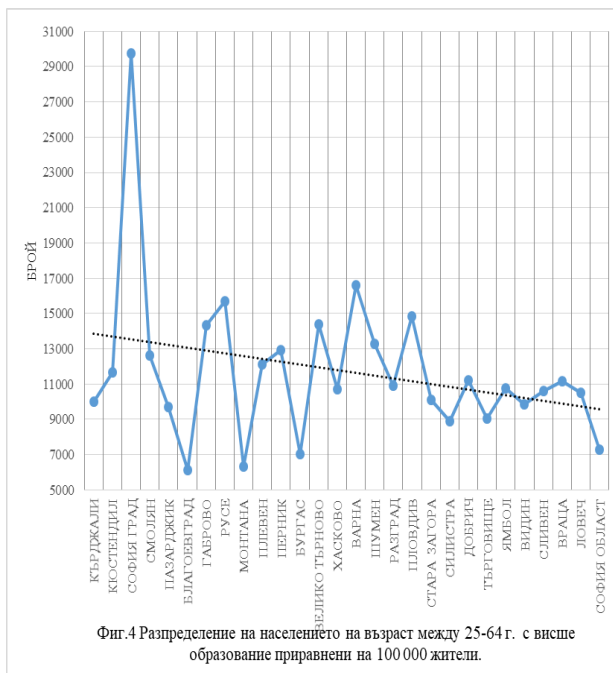
Област	Население		Регистрирани в бюрото по труда безработни лица		Среден списъчен брой наети лица по трудово и служебно правоотношение		Средна годишна работна заплата на наети лица по трудово и служебно правоотношение		Относителен дял на населението на възраст между 25-64 г. с висше образование		Относителен дял на населението на възраст между 25-64 г. със средно образование		Относителен дял на населението на възраст между 25-64 г. с основно и по-ниско образование		Загинали при ПТП	
	брой	брой	приравнен брой	брой	приравнен брой	лева	брой	приравнен брой	брой	приравнен брой	брой	приравнен брой	брой	приравнен брой	брой	приравнен брой
КЪРДЖАЛИ	152873	5745	3758	28487	18634	10 419	15273	9990	40193	26292	32455	21230	3	2		
КЮСТЕНДИЛ	119041	4611	3873	58757	49359	9 476	13920	11693	69056	58010	5992	5034	4	3		
СОФИЯ ГРАД	1328120	12101	911	30189	2273	19 026	395333	29766	33918	2554	32304	2432	51	4		
СМОЛЯН	105421	5671	5379	40520	38436	10 145	13287	12603	52286	49597	9035	8570	5	5		
ПАЗАРДЖИК	255479	10500	4110	66481	26022	10 513	24745	9686	76060	29772	32252	12624	15	6		
БЛАГОЕВГРАД	305123	15220	4988	31313	10262	9 024	18676	6121	43182	14152	17322	5677	18	6		
ГАБРОВО	108404	2063	1903	38854	35842	11 796	15563	14356	32129	29638	8088	7461	7	6		
РУСЕ	218556	5865	2684	221789	101479	11 185	34320	15703	193800	88673	15214	6961	15	7		
МОНТАНА	129637	7352	5671	123317	95125	10 129	8208	6332	68675	52975	16677	12864	9	7		
ПЛЕВЕН	240380	10296	4283	154052	64087	10 461	29197	12146	136167	56647	22776	9475	17	7		
ПЕРНИК	120880	2764	2287	53653	44385	10 321	15653	12949	71717	59329	8155	6747	9	7		
БУРГАС	410331	10688	2605	29019	7072	11 225	28787	7016	42508	10359	24518	5975	33	8		
В. ТЪРНОВО	235708	6164	2615	31476	13354	10 529	33861	14366	36789	15608	16425	6968	21	9		
ХАСКОВО	228141	6754	2960	38126	16712	9 623	24474	10727	48797	21389	25570	11208	22	10		
ВАРНА	471252	9199	1952	751111	159386	13 008	78151	16584	341494	72465	50599	10737	48	10		
ШУМЕН	172355	7588	4403	32697	18971	11 028	22850	13258	39954	23181	27515	15964	18	10		
РАЗГРАД	112229	5395	4807	25914	23090	11 569	12260	10924	26605	23706	22436	19991	12	11		
ПЛОВДИВ	668334	13818	2068	42483	6357	11 780	99290	14856	44843	6710	74651	11170	74	11		
СТ. ЗАГОРА	316356	6134	1939	16472	5207	13 190	31916	10089	28402	8978	30236	9558	37	12		
СИЛИСТРА	109271	5552	5081	105668	96703	9 434	9740	8913	105827	96849	18846	17247	13	12		
ДОБРИЧ	173831	5213	2999	68303	39293	10 429	19490	11212	68405	39351	21926	12614	21	12		
ТЪРГОВИЩЕ	111597	5293	4743	38673	34654	10 833	10122	9070	42654	38221	20305	18195	14	13		
ЯМБОЛ	118897	3457	2908	64083	53898	10 815	12811	10775	90747	76324	14275	12006	16	13		
ВИДИН	84865	5656	6665	62549	73704	9 103	8383	9878	82021	96648	4921	5799	12	14		
СЛИВЕН	186495	7550	4048	20986	11253	10 005	19780	10606	29047	15575	31310	16789	27	14		
ВРАЦА	162549	9061	5574	88781	54618	12 489	18183	11186	54222	33357	17591	10822	27	17		
ЛОВЕЧ	124873	5260	4212	27704	22186	10 317	13150	10531	41961	33603	9816	7860	21	17		
СОФИЯ ОБЛАСТ	229041	6496	2836	28305	12358	13 425	16655	7272	29884	13048	15063	6577	42	18		

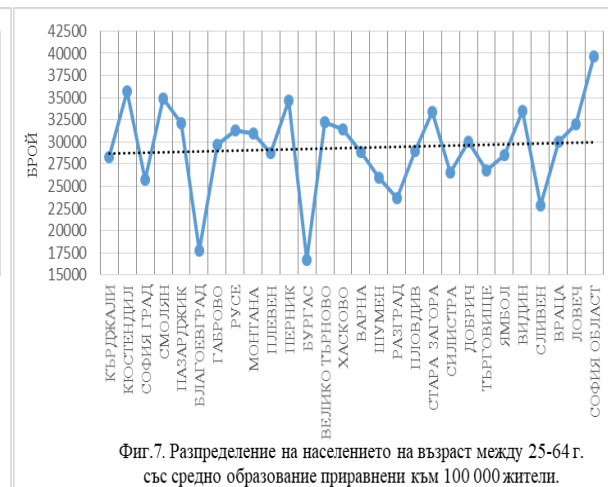
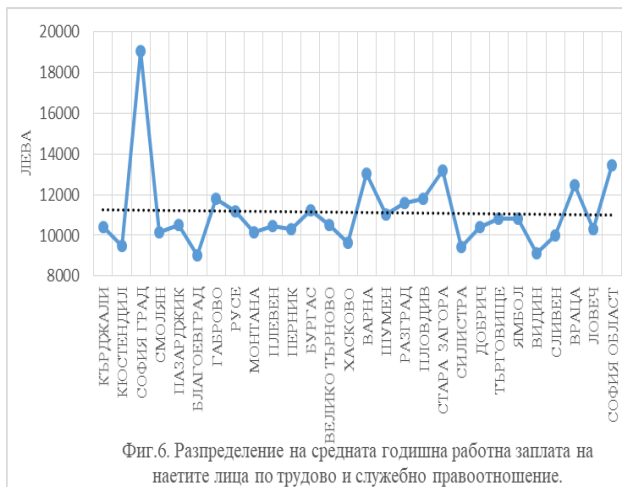
Анализа на данните за разпределението на приведените брой на регистрираните безработни лица (Фиг.2) и наетите лица (Фиг.3) в съответната подредба на областите на страната показва, че съществува слаба положителна тенденция при повишаване на безработните лица и съответно с умерена тенденция при намаляване на заетите лица се повишават и загиналите при ПТП.

Влиянието на степента на образование на населението върху броя на загиналите при ПТП по области е показано на фиг.4 и фиг.5. От данните се виждат тенденциите, че с увеличаването на дела на хората с висше образование (умерена тенденция) и намаляване на частта на населението с основно и по-ниско образование (слаба тенденция) се отразяват положително за намаляване на загиналите при ПТП.

Възможните влияния на средната годишна работна заплата, както и делът на хората със средно образование е показано на фиг.6 и фиг.7. Данните показват много слаба или липса на взаимна връзка между тези параметри и броят на загиналите при ПТП.

ИЗВОДИ

Изследването за влиянието на параметрите определящи социално-икономическия статус на населението показва, че върху броят на загиналите при пътнотранспортни произшествия основно влияят степента на образование, трудовата заетост на населението и нивото на безработица. Това определя и значението на развитието на икономическата активност в отделни области на страната за повишаване на пътната безопасност. Взemanето на управленчески решения за повишаването на степента на образование на трудоспособното население от начално и основно към средно и към висше също ще повлияе върху намаляване на тежките пътнотранспортни произшествия.

REFERENCES

European Transport Safety Council. *RANKING EU PROGRESS ON ROAD SAFETY 14th Road Safety Performance Index Report June 2020*. Available on 17.09.2020 at <https://etsc.eu/14th-annual-road-safety-performance-index-pin-report/>.

Madjarski V. *Parameters Of Quantitative Assessment Of The Mentality Of Drivers*. (Маджарски В. *Параметри за количествена оценка на менталитета на водачите*), *BulTrans-2020*, ISSN 1313-955X (под печат) <https://www.bultrans.org>.

Mirchev M. *Classification of social status*. Agency for social surveys and analyses. (Мирчев М. *Класификация на социалния статус*. Агенция за социални проучвания и анализи.) Available on 17.09.2020 on <http://www.assa-m.com/katalog119.php>.

Ministry of interior. *Road traffic injures in 2018*. (Министерство на Вътрешните Работи. *Пътнотранспортен травматизъм през 2018 г.*)

Available on 28.03.2019 on https://www.mvr.bg/docs/librariesprovider74/default-document-library/travmatizum-2018-g303ce306ee3840fe963ffc27ca8f23e0.pdf?sfvrsn=ded8c6da_0.

National statistical institute. *Demographic and social statistics*. (Национален статистически институт. *Демографска и социална статистика за 2018 г.*) Available on 17.09.2020 at <https://www.nsi.bg/en/content/11224/demographic-and-social-statistics>.

State Agency for Road Safety. *Report on the state of road safety in the Republic of Bulgaria 2019*. (Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“. *Доклад за състоянието на безопасността на движението по пътищата в Република България 2019*.) Available on 17.09.2020 at <https://www.sars.gov.bg/deinost-na-dabpd/analizi/>.